

VOCABULARI FILOSÒFIC: EXPLICAR / COMPRENDE

ETIMOLOGIA: «Explicar» (del llatí *'explicare'*: desplegar) consisteix a retre compte de les causes que han permès l'aparició o l'existència d'alguna cosa. — «Comprendre» (del llatí *'comprehendere'*: 'copsar', 'adonar-se') designa una activitat intel·lectual consistent a capir el sentit, la raó o l'objectiu de quelcom.

DISTINCIÓ LÈXICA: Ambdós termes no assenyalen una oposició però tampoc són equivalents. L'explicació és la conseqüència d'un treball d'anàlisi, consisteix a anar ordenadament d'una causa a una altra per descriure la trajectòria d'un fet o d'un pensament. Quan s'explica un fet o un text se'n detalla el contingut i els seus elements, part per part. En canvi, comprendre és un acte de síntesi; comprenem quan hem copsat global el significat d'un acte o d'un text.

A més, explicar i comprendre són procediments complementaris. Cal explicar per comprendre i, alhora, si no hem estat capaços de comprendre no podrem explicar.

DISTINCIÓ FILOSÒFICA: «Explicar» i «comprendre» són termes que s'empren bàsicament en teoria del coneixement (epistemologia) i en ètica (filosofia moral). Aquesta distinció permet adaptar la nostra mirada a les coses. El filòsof alemany Dilthey (1833-1911) deia que els fets físics (naturals) són explicables per les causes mecàniques que els determinen, mentre que els fets socials, històrics i psíquics han de ser 'compresos' en la seva intencionalitat. Un fet físic succeeix com a conseqüència de lleis explicables. Un fet social no tan sols ha de ser explicat, sinó que, per poder actuar i transformar-lo, ens cal comprendre les raons subjectives i emocionals que l'impulsen.